

ดนตรีของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด ประเทศเวียดนาม

MUSIC OF K'HO LACH PEOPLE IN DALAT, SOCIALIST REPUBLIC OF VIETNAM

ชินพัฒน์ ไทพานิชย์^{1*} รุจี ศรีสมบัติ² สุรศักดิ์ จันทนงสาร²

Chinnapat Taipanich^{1*}, Rujee Sesombut², Surasak Jomnongsam²

¹สาขาวิชามนุษยดุริยางควิทยา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹Program in Ethnomusicology, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University.

²สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²Division of Thai and Asian Music, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University.

*Corresponding author, e-mail: numniab@hotmail.com

Received: 22 September 2020; **Revised:** 18 January 2021; **Accepted:** 17 February 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาดนตรีของชาวเกอฮอลัดรวมไปถึงองค์ความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่มีความเกี่ยวข้องกับชาวเกอฮอลัด โดยใช้วิธีการศึกษาทางมานุษยดุริยางควิทยาเป็นแนวทางการศึกษา ซึ่งเก็บข้อมูลทั้งหมดจากการสำรวจ สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงภาคสนามตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 จนถึงเดือน มกราคม พ.ศ. 2563 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม 2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ทางดนตรีของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม และ 3. เพื่อวิเคราะห์บทเพลงในวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม ทั้งนี้เมื่อได้ศึกษาพบว่าชาวเกอฮอลัดมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงองค์ความรู้ดนตรี เช่นเครื่องดนตรี วงดนตรี และบทเพลงที่มีเอกลักษณ์ อีกทั้งชาวเกอฮอลัดยังมีบทเพลงมากมายที่สะท้อนให้เห็นถึงดนตรีในวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย เช่น บทเพลงบรรเลง บทเพลงขับร้องและบทเพลงสำหรับพิธีต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นปีใหม่ งานพิธีทางศาสนาและงานศพ ไม่เพียงเท่านั้นชาวเกอฮอลัดยังคงอนุรักษ์และรู้จักการสืบทอดองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของตนจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการได้ศึกษาดนตรีของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด ประเทศเวียดนาม จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางวิถีชีวิต ดนตรีและบทเพลงสำคัญในวัฒนธรรมที่สร้างความภาคภูมิใจ ในความเป็นชาติพันธุ์ของชาวเกอฮอลัดเป็นอย่างยิ่ง

คำสำคัญ: ดนตรีเกอฮอ ชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง

Abstract

This research aims to study the music and culture of the K'ho Lach Dalat in the Socialist Republic of Vietnam using the ethnomusicology method as a way to study, that includes methods of surveying, interviewing and analyzing for information from January 2018 to January 2020. This research are : 1. To study the current society and culture of the K'ho Lach Dalat in the Lamdong province in the Republic of Vietnam. 2.To study the musical knowledge of K'ho Lach Dalat Lamdong province in the Republic of Vietnam and 3. To analyze the songs in K'ho Lach Dalat culture in the Lamdong province in the Socialist Republic of Vietnam. The results of this study showed that the music and culture of K'ho Lach Dalat are unique; for example, there are many songs that reflect their culture and used in many ceremonies such as weddings new year religious ceremonies and funerals. It is not only a unique kind of music and culture, but preservation and inheritance were good. As a result, this study showed the uniqueness and the strength of the music and culture of K'ho Lach Dalat in the Socialist Republic of Vietnam.

Keywords: Music K'ho, K'ho Lach, Dalat City, Lam Dong Province

บทนำ

ประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์และได้รับอิทธิพลจากประเทศจีนในหลายรูปแบบ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นชาติเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เปรียบเสมือนเป็นเขตวัฒนธรรมของจีน [1] ประเทศเวียดนามนั้นมีลักษณะพื้นที่เป็นแนวยาวคล้ายอักษรตัว S ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของคาบสมุทรอินโดจีน ซึ่งบริเวณทิศเหนือติดกับประเทศจีน ทางทิศใต้ติดกับอ่าวไทย ทางทิศตะวันออกติดกับอ่าวตังเกี๋ย (Gulf of Tonkin) และทิศตะวันตกติดกับประเทศกัมพูชา รวมไปถึงสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยประเทศเวียดนามมีประวัติศาสตร์อันยาวนานและมีการสู้รบกับประเทศมหาอำนาจอยู่หลายครั้ง หากมองย้อนกลับไปประมาณปี ค.ศ. 939 หลังจากได้รับชัยชนะจากมองโกล (Mongol Empire) ในยุทธนาวีบักดั่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นยุครุ่งเรืองของจักรพรรดิเวียดนามอย่างมาก จนกระทั่งฝรั่งเศสได้เข้ามารุกรานบริเวณ ดานัง (Da Nang) ในช่วงกลางของศตวรรษที่ 19 และตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสแต่หลังจากนั้นเวียดนามก็พยายามเริ่มกู้ชาติ ซึ่งอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยโฮจิมินห์ได้ประกาศสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามในวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945 แต่หลังจากนั้นฝรั่งเศสก็กลับเข้ามารุกรานเป็นครั้งที่ 2 กินเวลาร่วม 10 ปี จนเวียดนามสามารถชนะฝรั่งเศสได้ในยุทธการที่เดียนเบียนฟู หลังจากนั้นสหรัฐอเมริกาได้เข้ามายึดเวียดนามอีกครั้งทำให้เวียดนามถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเทศ จนทำให้เกิดสงครามเวียดนามกินระยะเวลาเกือบ 30 ปี จนในปี 1975 เวียดนามเหนือได้ตีกรุงไซ่ง่อนแตก จนรวมประเทศได้สำเร็จ ในปีต่อมาประเทศเวียดนามได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อทางการให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวจาก “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเวียดนาม” มาเป็น “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam)” ในวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1976 [2]

ประเทศเวียดนามในปัจจุบันเป็นประเทศที่กำลังมีการเติบโตและพัฒนาในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจและความต้องการภายในประเทศเพื่อพร้อมก้าวเข้าสู่โลกแห่งอนาคต แต่ก็เป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่ยัง

สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางด้านปรัชญา ศาสนา ภาษา วรรณกรรม ดนตรี และการดำรงชีวิตที่เป็นแบบดั้งเดิม [3] ประชากรในประเทศเวียดนามมีประมาณ 86 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นชาวเวียดนามรองลงมาเป็น ชาวมอญ ชาวเขมรรวมไปถึงชนเผ่าต่าง ๆ เหตุนี้จึงทำให้ประเทศเวียดนามมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์อยู่มากน้อย สามารถจำแนกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ได้ประมาณ 54 กลุ่ม ประกอบไปด้วยชาวกิญ (Kinh) หรือ เหวียด (Viet) เป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดแบ่งเป็นร้อยละ 90 ที่เหลืออีกร้อยละ 10 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น เย้า (Yao) หรือชาว (Dao) ฮวา (Hoa) เหมื่อง (Muong) หน่ง (Nung) ไต๋ (Tay) และไท (Thai) [4] โดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เหล่านี้ อาศัยอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งประเทศเวียดนามมีการแบ่งภาคออกเป็น 3 ภาคคือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีเมืองหลวงในปัจจุบัน คือ กรุงฮานอย (Ha Noi) และแบ่งเขตการปกครองออกเป็นระดับ จังหวัดและเทียบเท่า ทั้งหมด 58 จังหวัดและอีก 5 นครคือกรุงฮานอย (Ha Noi) โฮจิมินห์ (Ho Chi Minh) ไฮฟอง (Hai Phong) ดานัง (Da Nang) และเกิ่นเทอ (Can Tho) ทั้งหมดรวมกัน 63 จังหวัด จากที่กล่าวมามีจังหวัดที่น่าสนใจคือจังหวัด เลิมด่ง (Lam Dong) ซึ่งเป็นเมืองที่มีความสำคัญมากในการเป็นเมืองท่องเที่ยว

จังหวัด เลิมด่ง (Lam Dong) เป็นจังหวัดที่อยู่ในภูมิภาคที่สูงอยู่ทางตอนใต้ของเวียดนาม มีอาณาเขต ติดต่อกับหลายจังหวัดเช่น ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดคัญฮว่า (Khanh Hoa) และจังหวัดบิญถ่วน (Binh Thuan) ทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดกับจังหวัดต่งนาย (Dong Nai) ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดกับจังหวัดนิญถ่วน (Ninh Thuan) และทางเหนือติดกับจังหวัดดักหลัก (Dak Lak) โดยจังหวัดเลิมด่งเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจอยู่หลายแห่งเช่น ทะเลสาบเตวี่ยนเลิน (Tuyen Lam Lake) อุทยานแห่งชาติก๊าดเตียน (Cat Tien) และภูเขาเลียงเบียง (Lang Biang) อีกทั้งในจังหวัดเลิมด่ง (Lam Dong) ยังมีเมืองที่ได้รับความนิยมมากในหมู่นักท่องเที่ยวคือเมืองดาลัด (Da Lat) ซึ่งเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญในเชิงการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

เมืองดาลัด หรือ ด่าหลัด นั้น เป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบสูงทางตอนเหนือของนครโฮจิมินห์หรือทางตอนใต้ของประเทศเวียดนาม เมืองดาลัดนั้นเป็นเมืองหลักในจังหวัดเลิมด่ง และเป็นเมืองที่ในสมัยก่อน ชาวบ้านส่วนใหญ่อยู่กันอย่างสงบ จนกระทั่งชาวฝรั่งเศสได้เข้ามาพัฒนาให้เป็นเมืองตากอากาศเพราะเมืองดาลัดนั้นเป็นเมืองที่มีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี อีกทั้งชาวฝรั่งเศสยังได้นำสิ่งก่อสร้างที่เป็นเอกลักษณ์ทางฝั่งยุโรปมาสร้างไว้ที่เมืองดาลัดมากมายจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเมืองดาลัดนั้นเกิดขึ้นจากคำ 2 คำ คือคำว่า “ดา” แปลว่าแหล่งกำเนิดของแม่น้ำกามลี และคำว่า “ลัด” คือคำที่ใช้เรียกชนเผ่าชาวเกอฮอ มาจนถึงปัจจุบัน

ชาวเกอฮอเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic languages) ในกลุ่มย่อยมอญเขมร (The Mon-Khmer sub-group) อาศัยอยู่ทั่วไปในแถบจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศเวียดนาม ได้แก่ จังหวัดเลิมด่ง (Lam Dong) จังหวัดบิญถ่วน (Binh Thuan) จังหวัดคัญฮว่า (Khanh Hoa) จังหวัดนิญถ่วน (Ninh Thuan) และจังหวัดต่งนาย (Dong Nai) ชาวเกอฮอยังสามารถแบ่งกลุ่มตนออกเป็น 5 กลุ่มหลัก คือ เกอฮอเซอเร เกอฮอจิล เกอฮอม่า เมอนง และเกอฮอลัด โดยชนเผ่าเกอฮอส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์และงานหัตถกรรมต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นยังมีชนเผ่าที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์และมีจำนวนประชากรมากที่สุดในเมืองดาลัด คือ ‘ชาวเกอฮอลัด’ ที่ยังคงมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายแต่แฝงด้วยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งชาวเกอฮอลัดยังมีดนตรีที่แสดงออกถึงตัวตน ความคิด และบริบทต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ เช่น ดนตรีที่ใช้บรรเลงเพื่อความบันเทิง หรือดนตรีที่ใช้บรรเลงเฉพาะในงานพิธีสำคัญ รวมไปถึงบทเพลงที่คอยสร้างความรักความสามัคคีในหมู่พี่น้อง ระหว่างการทำงานหรือในกิจกรรมสำคัญของชีวิต ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงดนตรีของชนชาวเกอฮอลัดในปัจจุบัน โดยจะใช้การศึกษาข้อมูลที่สำคัญในเชิงลึกเพื่อเป็นหลักฐานและเป็นการสืบทอดความเป็นชาวเกอฮอลัดต่อไป

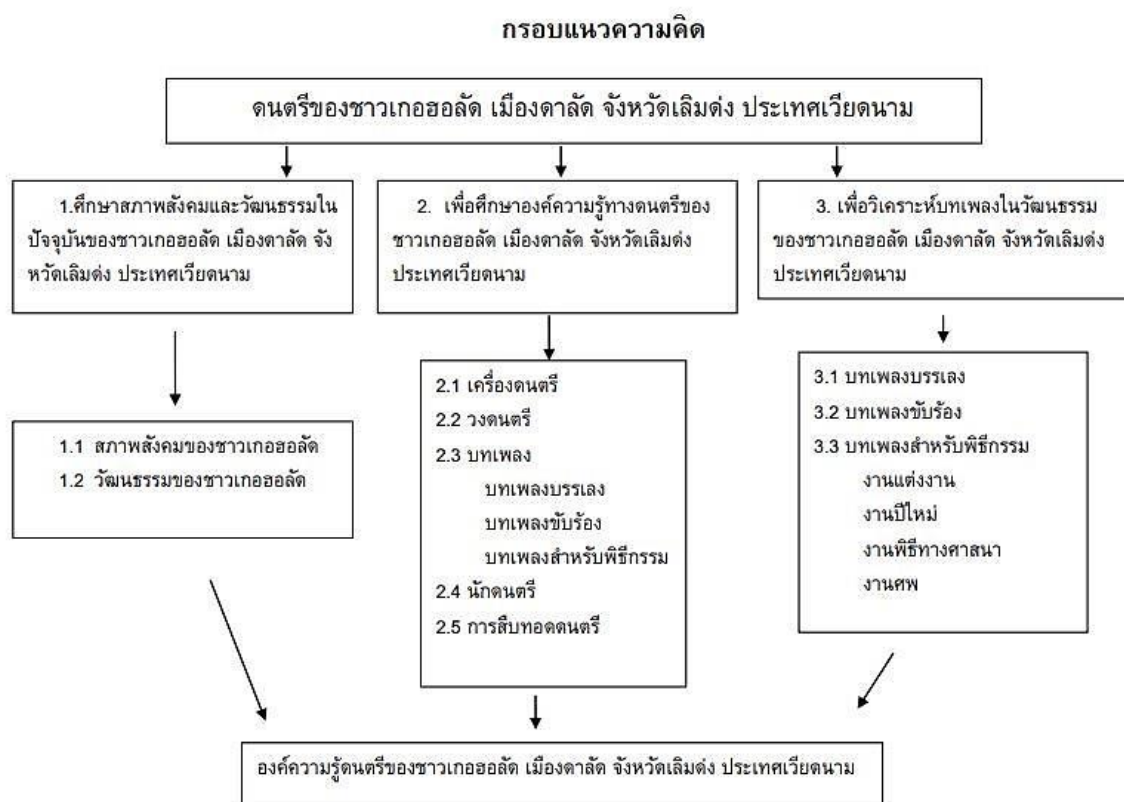
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนาม
2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ทางดนตรีของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนาม
3. เพื่อวิเคราะห์บทเพลงในวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาดนตรีของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนามนั้น ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินงานด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพรวมทั้งการลงพื้นที่เพื่อนำมาศึกษาประเด็นตามวัตถุประสงค์ โดยมีการดำเนินการวิจัยเป็นลำดับ ดังนี้

1. การเตรียมการลงภาคสนาม
ผู้วิจัยได้ออกแบบการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ที่ประเมินจากหัวข้อที่ต้องการ เริ่มจากการสัมภาษณ์ ชาวเกอฮอลัด ถึงเรื่องของสังคมและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ รวมถึงองค์ความรู้ทางดนตรีและบทเพลงของชาวเกอฮอลัด
2. การดำเนินการ
เมื่อผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่ประเมินแล้วว่าสิ่งที่ได้มานั้นมีความสำคัญต่อชาวเกอฮอลัดและยังปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน
3. การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
ผู้วิจัยได้ใช้ภาษาเกอฮอลัดผ่านทางล่ามในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับชาวเกอฮอลัดที่พบเจอ และใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการสำหรับคำถามที่ตั้งตามจุดประสงค์กับนักดนตรีที่ปรากฏในงานวิจัย
4. การสนทนากลุ่ม
เมื่อลงพื้นที่และเก็บข้อมูลจากภาคสนาม ในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำสนทนากลุ่มกับนักดนตรีชาวเกอฮอลัด รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมและวัฒนธรรม
5. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมบรรเลงเพลงต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในงานวิจัยผ่านวงดนตรีของชาวเกอฮอลัด ตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูล
6. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล บริเวณหมู่บ้านชนเผ่าเกอฮอลัดและบริเวณโดยรอบภูเขาเลิมต่ง ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชาวเกอฮอลัด โดยใช้การสังเกตการณ์ จากชาวบ้านหรือนักดนตรีที่ผู้วิจัยพบเจอ
7. การรอบแนวความคิด
ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดเพื่อสรุปสาระสำคัญของงานวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยใช้ข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลหลัก และข้อมูลจากเอกสารในลักษณะต่าง ๆ เป็นข้อมูลสนับสนุน โดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ดังนี้

1. การศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันของชาวเกอฮอลด์ เมืองดาลัด จังหวัดเลิ่มด่ง ประเทศเวียดนาม

1.1 สภาพสังคมของชาวเกอฮอลด์

โดยผู้วิจัยได้ศึกษาวิถีชีวิตของชาวเกอฮอลด์ สภาพบ้านเรือน การศึกษาและการประกอบอาชีพ

1.2 วัฒนธรรมของชาวเกอฮอลด์

โดยผู้วิจัยได้ศึกษา ศาสนาและความเชื่อ พิธีกรรมต่าง ๆ ภาษา การแต่งกาย และอาหาร

2. การศึกษาองค์ความรู้ทางดนตรีของชาวเกอฮอลด์ เมืองดาลัด จังหวัดเลิ่มด่ง ประเทศเวียดนาม

2.1 เครื่องดนตรี

2.2 วงดนตรี

2.3 บทเพลง

ในหัวข้อบทเพลงนั้น ผู้วิจัยได้นำบทเพลงของชาวเกอฮอลด์ ที่ใช้บรรเลงอยู่ในชีวิตประจำวันมาแบ่งเป็นหัวข้อ ดังนี้

2.3.1 บทเพลงบรรเลง

2.3.2 บทเพลงขับร้อง

2.3.3 บทเพลงสำหรับพิธีกรรม

2.4 นักดนตรี

2.5 การสืบทอดดนตรี

3. การวิเคราะห์บทเพลงในวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม

ในการวิเคราะห์หัวข้อที่ 3 ผู้วิจัยได้นำบทเพลงมาบันทึกเป็นโน้ตดนตรีสากล เพื่อต้องการสื่อให้เกิดความเข้าใจในบทเพลงมากที่สุด โดยการพยายามบันทึกตามเสียงจริงที่ปรากฏในบทเพลงเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวทางในการวิเคราะห์บทเพลงจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ หลายแหล่งข้อมูล [5] และได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์บทเพลงของชาวเกอฮอลัด โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสิ่งที่ปรากฏให้เห็นในบทเพลงเป็นหลัก โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์องค์ประกอบภายนอก เช่น ประวัติความเป็นมาของบทเพลง (Historical background) ความหมายของบทเพลง (Meaning) และองค์ประกอบภายในเช่นกลุ่มเสียง (Tone set & scales) และการดำเนินทำนอง (Melodic Contour) [6]

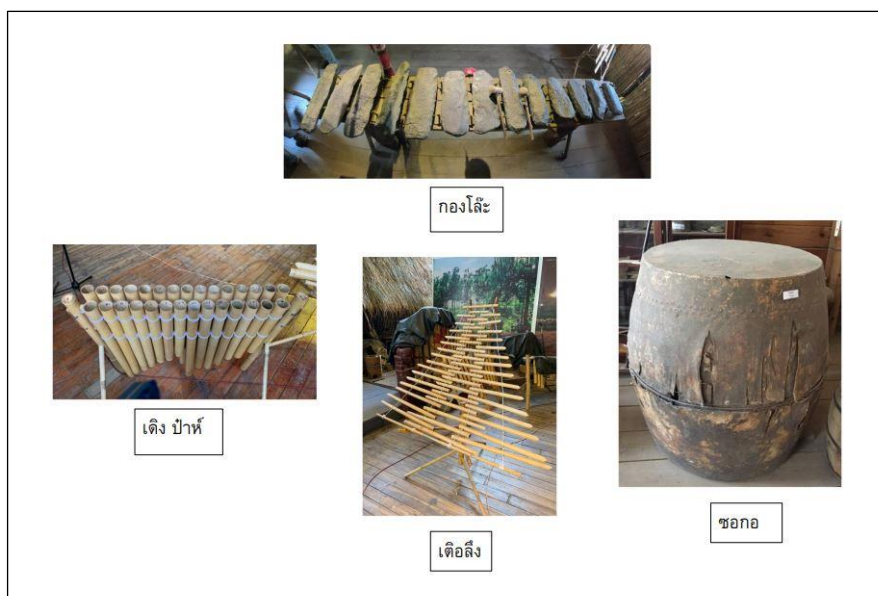
ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม

ชาวเกอฮอลัดคือชนเผ่าหนึ่งจาก 5 กลุ่มใหญ่ที่ประกอบด้วย ชาวเกอฮอลิจ (Cel) ชาวเกอฮอสระเร (Srae) ชาวเกอฮอหม่า (Ma) และชาวเกอฮอลัด (Lach) โดยทั้งสี่กลุ่มนี้ได้อาศัยอยู่ในแถบภูเขาสูงเบี่ยง และมีกลุ่มสุดท้ายคือ เกอฮอเมอง (Menong) [7] จากการศึกษาพบว่า สภาพสังคมของชาวเกอฮอลัดในปัจจุบันมีความแตกต่างไปจากอดีตอย่างเห็นได้ชัด ในอดีตนั้นชาวเกอฮอลัดยังไม่ได้มีการติดต่อกับบุคคลภายนอก จึงยังคงยึดถือความเชื่อและการปฏิบัติตาม ๆ กันมา แต่ในช่วงที่ฝรั่งเศสได้เข้ามามีบทบาทและได้ใช้เมืองดาลัดเป็นที่พักตากอากาศนั้น ฝรั่งเศสได้นำความรู้และการใช้ชีวิตในรูปแบบตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ ทำให้ชาวเกอฮอลัดเริ่มทำตาม จึงทำให้มีการผสมผสานรูปแบบวิถีชีวิตในแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เช่น สภาพบ้านเรือน ที่ในปัจจุบันได้มีการนำรูปแบบบ้านตะวันตกมาผสมกับรูปแบบบ้านชั้นเดียวจากอดีต ได้อย่างลงตัว รวมถึงนำหลักสูตรของตะวันตกมาปรับใช้กับการศึกษาของตนเองเพื่อให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ อีกทั้งยังได้นำแนวคิดตะวันตกมาปรับใช้กับการประกอบอาชีพของตน เช่น การส่งออกผลผลิตทางการเกษตร และการปลูกผักผลไม้ แต่ในส่วนวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัดนั้น ยังคงรักษาวัฒนธรรมในแบบดั้งเดิมไว้ เช่น ทางศาสนา ที่ยังคงระลึกถึงพระนดู (Ndu) ที่มีความเชื่อว่าเป็นผู้สร้างสรรพสิ่งบนโลก ควบคู่กับการสืบทอดพิธีกรรม ภาษา การแต่งกาย และอาหาร [8]

2. การศึกษาองค์ความรู้ทางดนตรีของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม

จากการศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัดข้างต้น ผู้วิจัยยังได้พบว่าชาวเกอฮอลัดยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางเครื่องดนตรีมาจนถึงปัจจุบัน ในที่นี้หมายถึงเครื่องดนตรีชาวเกอฮอลัดที่สร้างขึ้นมาจากความรู้และภูมิปัญญา จากการหยิบจับวัสดุที่อยู่รอบตัวไม่ว่าจะเป็นหิน เหล็ก ไม้ไผ่ หรือเขาสัตว์ นำมาทำเป็นเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ อีกทั้งชาวเกอฮอลัดยังมีความสามารถในการนำเครื่องดนตรีที่ตนมี มาบรรเลงร่วมกัน ทำให้เกิดเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 2 เครื่องดนตรีของชาวเกอฮอลัด

ที่มา : ชินพัฒน ไทพาณิชย์

รวมไปถึงชาวเกอฮอลัดยังมีบทเพลงที่ใช้ขับร้องร่วมกับการบรรเลงทำนองของเครื่องดนตรีอยู่มากมาย โดยในแต่ละบทเพลงนั้น ขึ้นอยู่กับการหยิบนำไปใช้ให้เหมาะสมกับโอกาสต่าง ๆ แต่มีบทเพลงที่ถือได้ว่ามีความสำคัญต่อชาวเกอฮอลัด และมักจะถูกนำมาบรรเลงเป็นเพลงแรกในการแสดงเสมอ คือบทเพลง โอ มิ ซึ่งเป็นบทเพลงที่กล่าวถึง พี่น้องที่ร่วมมือกัน คิดหาทางออกในการทำมาหากิน ซึ่งชาวเกอฮอลัดจะใช้ในงานรื่นเริง และสร้างความสนุกสนานก่อนเริ่มงาน หรือ พิธีมงคล โดยผู้วิจัยได้นำเนื้อเพลงมาแปลเป็นภาษาไทย ดังนี้

OH MI

o oh o mi tam cri pō yē
เอ ออ เอ มิ ต้า จี เปอ เย
น้อง พี่ ร่วมกัน เสร็จ

pōn dah gung lot
พัน ต้า กุง ล็อต
หา คิด ออก ทาง

Ding dang ding dang Ding dang ding dang pam pa
(แทนเสียง Ding(ดิ่ง))

Tām pā gung lot juē sa bra pōl, oh lot gung kiēu,
ทำ ทา กุง ล็อต จง ซ่า บรา พอล ออ ล็อต กุง เกิด
แบ่งกัน ทางเดิน หักกัน ทำธุรกิจ น้อง เดิน ทาง ข้าย

Mi lot gung ma ah a ha Tām pā a nong
มิ ล็อต กุง มา ทำ ทา อะ น้อง
พี่ เดิน ทาง บรา แบ่งกัน อดทน

kal ke we wang Oh wol tam cri, Mi wol tam
เกลว เก เว จง ออ จิว ท้า จี มิ จิว ท้า
ปัญหา อุปสรรค น้อง กลับมา ร่วม พี่ กลับมา

chōh yō
เชอ เยอ
อภัยนะ

Yana mà jrao, oh mà Mi
ยาง มะ จอ ออ มะ มิ
ยาง กับ ล้อ น้อง กับ พี่

tām pon di bō Chi mà che,
ทำ พอน ดี โป ชี มะ เช
ร่วมกัน ทำ หนึ่งเดียว ต้นไม้ กับ เลวร้าย

gle mà dor tòr Oh dul nhām
เจล มะ ดอร์ ตอร์ โอ ดุล นาม
ไม่ไผ่ กับ กล้วย เวลา กระทบ

Tām kōp lă tōi bal, lōt trōeh tō jōng trō
ทำ คอป ละ เตอ บาล ล็อต ตวอย โต เจล โต
รวม จัน ด้วยกัน ไป ถึง ผักฟ้า

ภาพที่ 3 เนื้อร้องบทเพลง โอ มิ

ที่มา: ชินพัฒน ไทพาณิชย์

3. การวิเคราะห์บทเพลงในวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด จังหวัดเลิมด่ง ประเทศเวียดนาม

การวิเคราะห์บทเพลงในหัวข้อที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้นำบทเพลงของชาวเกอฮอลัด มาบันทึกเป็นโน้ตสากลตามจุดมุ่งหมาย พบว่าบทเพลงของชาวเกอฮอลัดมีที่มาจากที่ไปอย่างชัดเจน เช่น ทุกบทเพลงจะมีประวัติความเป็นมาจากการที่นายกระจาน ปลิน ได้นำทำนองตั้งแต่อดีตมาใส่เนื้อร้องเพื่อต้องการสื่อความหมายไปในทางสอนใจ จึงทำให้บทเพลงของชาวเกอฮอลัดมีความสอดคล้องกันทั้งทำนองและเนื้อร้อง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงชาวเกอฮอลัดยังเลือกใช้กลุ่มเสียงที่มีความเข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อน อีกทั้งยังใช้การดำเนินทำนองแบบท่อนเดียว จึงทำให้สามารถนำบทเพลงมาบรรเลงได้ทุกโอกาสและฝึกหัดได้อย่างง่าย

โอ มิ

ภาพที่ 4 การบันทึกโน้ตสากลบทเพลง โอ มิ

ที่มา: ชินพัฒน์ ไทพานิชย์

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาดนตรีของชาวเกอฮอลัด เมืองดาลัด ประเทศเวียดนาม พบว่าชาวเกอฮอลัดมีความเป็นชาติพันธุ์ของตัวเอง จากการศึกษพบว่าองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวเกอฮอลัดมีความเป็นเอกลักษณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น สภาพสังคมของชาวเกอฮอลัด ที่มีเรื่องเล่าและการย้ายถิ่นฐาน ไปจนถึงการสร้างบ้านเรือนที่ยังคงรักษารูปแบบบ้านในอดีตผสมกับการประยุกต์ในแบบสมัยใหม่ตามแบบฝรั่งเศสได้อย่างลงตัว อีกทั้งชาวเกอฮอลัดยังได้รับการศึกษาจากรัฐบาลของตนอย่างครบถ้วน จึงทำให้ชาวเกอฮอลัดส่วนใหญ่มักสำเร็จการศึกษาแทบทุกคน รวมถึงเรื่องของอาชีพ ที่ชาวเกอฮอลัดมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต โดยเริ่มมีการส่งออก ผัก ผลไม้ต่าง ๆ รวมไปถึงดอกไม้ ไปยังเมืองหลวงและต่างประเทศ ในทางวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลัดนั้น ในอดีตจะมีความเชื่อเรื่องของพระนตุ (Ndu) ว่าเป็นผู้สร้างโลกแต่เมื่อเวลาผ่านไป ชาวเกอฮอลัดได้เปลี่ยนมานับถือศาสนา

คริสต์ และเข้าโบสถ์เป็นประจำทุกอาทิตย์ ตามอิทธิพลฝรั่งเศส ส่วนในด้านภาษานั้น ชาวเกอฮอลด์มีภาษาเป็นของตัวเองที่แสดงถึงความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมได้อย่างดี ในปัจจุบันถึงแม้ชาวเกอฮอลด์จะแต่งกายตามสมัยนิยม แต่เมื่อมีกิจกรรมหรือพิธีกรรมใด ๆ ชาวเกอฮอลด์ก็ยังรักษาเอกลักษณ์การแต่งกายแบบดั้งเดิมไว้เช่นเดิม รวมถึงอาหารที่ยังคงนำวัตถุดิบจากธรรมชาติ ที่หาได้รอบตัว มาเป็นส่วนผสมได้เป็นอย่างดี จากหัวข้อต่าง ๆ ข้างต้นพบว่าสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวเกอฮอลด์ยังสอดคล้องกับอำนาจ อำนาจบริหาร [9] และสิทธิสมัครการ [10] ที่ว่า สังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและไม่คงที่แน่นอน เพราะสังคมไม่เคยหยุดนิ่ง ซึ่งเป็นธรรมชาติที่สังคมนั้น ๆ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ในส่วนของการศึกษาองค์ความรู้ด้านดนตรีของชาวเกอฮอลด์นั้นพบว่ามี การอนุรักษ์ดนตรีที่เป็นของตนไว้อย่างเหนียวแน่น ผ่านการถ่ายทอดในรูปแบบวรรณกรรมมุขปาฐะ และวรรณลายลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับเสาหลักอันนันทศาสตร์ [11] จากการได้ศึกษาในพบว่าชาวเกอฮอลด์มี เครื่องดนตรีที่บ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์และยังคงนำมาใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมไปถึงนักดนตรีชาวเกอฮอลด์เอง ที่ผู้วิจัยได้พบแล้วเป็นที่ประจักษ์ว่า นักดนตรีชาวเกอฮอลด์เป็นผู้ที่มีความรู้ มีความเข้าใจในดนตรีและพร้อมที่จะสืบทอดดนตรีของตนจากรุ่นสู่รุ่นอยู่ตลอด รวมถึงยังนำเครื่องดนตรีของตนมาบรรเลงรวมกันเป็นวงดนตรีในรูปแบบที่มีความหลากหลายและนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่เพียงแค่นี้ชาวเกอฮอลด์ยังมีบทเพลงที่แสดงออกทางความคิดและคติสอนใจ สอดแทรกไว้ในบทเพลง และยังสามารถนำไปใช้ให้เหมาะกับพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานปีใหม่ งานพิธีทางศาสนา รวมไปถึงงานศพของตน

จากองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวเกอฮอลด์ จึงทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ว่า ชาวเกอฮอลด์เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังคงรักษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมของตน รวมไปถึงองค์ความรู้ทางดนตรีและบทเพลงต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้กลุ่มชนที่มีความสำคัญของเมืองดาลัดและได้เรียนรู้วิถีการอนุรักษ์การผสมผสานสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ทำให้การทำวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นโอกาสที่ดีของผู้วิจัยที่ได้รวบรวมข้อมูลที่มีความสำคัญของชาวเกอฮอลด์มาเป็นหลักฐานเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมไปถึงบริบทด้านดนตรีและบทเพลงในวัฒนธรรมชาวเกอฮอลด์ เมืองดาลัด ประเทศเวียดนามต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาชาวเกอฮอลด์กลุ่มอื่น ๆ ในเมืองดาลัด จังหวัดเลิมต่ง ประเทศเวียดนาม
2. ควรมีการศึกษาความแตกต่างของชนเผ่า ผ่านตระกูลทางภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic languages) ในกลุ่มของมอญ-เขมร (The Mon-Kh'Mer group) ในประเทศเวียดนาม
3. นำบทเพลงในงานวิจัยครั้งนี้ไปต่อยอดในรูปแบบดนตรีสร้างสรรค์ในสมัยนิยม

เอกสารอ้างอิง

- [1] Chang Pao-Min. (1997). Vietnam and China: New Opportunities and New Challenges. *Contemporary Southeast Asia*, 19(2), 136.
- [2] สุด จอนจิตสิน. (2544). *ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณาจักรฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[3] Doan Duc Luu. (2538, January). Introduction of the Vietnamese Musical Instrument: DAN BAU.

วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 2(3), 85-86.

[4] วิทย์ บัณฑิตกุล. (2555). เวียดนาม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

[5] สุกรี เจริญสุข. (2530). ดุริยางคศาสตร์ชาตัพันธ์. วารสารถนนดนตรี. 1(12), 38.

[6] มานพ วิสุทธิแพทย์. (ม.ป.ป.). เอกสารคำสอนรายวิชาคีตลักษณ์การวิเคราะห์เพลงไทย. กรุงเทพฯ:

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

[7] Pangting Poh. (2562). สัมภาษณ์โดย นายชินพัฒน์ ไทพาณิชย์ ที่เมืองดาลัด ประเทศเวียดนาม.

[8] Krajan Plin. (2010). *Su Thi & Su Hinh Thanh Toc Nguoi Ban Dia Nam Tay Nguyen*. Vietnam:

CTY Hung Ha Production and Trading Limited Company.

[9] อานนท์ อาภาภิรม. (2519). สังคม วัฒนธรรม และประเพณีไทย. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.

[10] สนิท สมัครการ. (2545). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

[11] เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. (2548). นิทานพื้นบ้าน THE FOLKTALE. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.